

Yolcu Taşıma Maliyetlerinin Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemine Göre Hesaplanması: Devlet Demiryolları İşletmesinde Vaka Çalışması¹ (Calculation of Passenger Transport Costs in Accordance With the Activity-Based Costing Method (ABC): A Case Study in the State Railways)

Beyhan BELLER DİKMEN^a Zeki DOĞAN^b Ali DERAN^c

^aTarsus Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Mersin, Türkiye. b.beyhanbeller@gmail.com

^bNiğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Niğde, Türkiye. zekidogan7@hotmail.com

^cTarsus Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Mersin, Türkiye, alideran@gmail.com

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Anahtar Kelimeler: Ulaştırma Sektörü Devlet Demiryolları Ulaştırma Maliyetleri Geleneksel Maliyetleme Yöntemi Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemi Gönderilme Tarihi 7 Eylül 2019 Revizyon Tarihi 20 Kasım 2019 Kabul Tarihi 5 Aralık 2019 Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi	Amaç – 1985 yılında Dr. Robin Cooper tarafından geliştirilen faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi; mamul ya da hizmet üretimi sırasında tüketilen kaynak ve faaliyetlerin maliyetlerini belirleyerek mamul ya da hizmet maliyetlerinin doğru bir şekilde hesaplanmasını sağlamaktadır. İşletmelerin performans ölçümlerini arttırabilmek amacıyla maliyetlerin iyileştirilmesini sağlayan yöntem, işletme yöneticilerinin karar vermelerine de yardımcı olmaktadır. İnsanların ve üretilen mamul veya hizmetlerin yer değiştirmesini sağlayan ulaştırma sektöründe de alınacak kararlar ve bu kararlar doğrultusunda oluşacak maliyetler önem taşımaktadır. Çalışmada ulaştırma sektöründe yer alan TCDD İşletmesi'nde yolculara sunulan hizmet maliyetlerinin hesaplanmasında faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi incelenmiş ve vaka çalışması yöntemi kullanılarak, bu sektörde ulaştırma maliyetlerinin faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemine göre tasarımı gösterilmiştir. Yöntem – Ulaştırma sektöründeki özel durumların sistematik bir şekilde araştırmasının yapılabilmesi için çalışmada örnek vaka yöntemi kullanılmıştır. Bulgular – Çalışmada; işletmenin geleneksel maliyetleme yöntemine göre hesaplanan koltuk başı ve yolcu Km birim maliyetlerinin, faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemine göre hesaplanan koltuk başı ve yolcu Km birim maliyetlerinden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Tartışma – Ulaştırma sektöründe hizmet sunumuna başlamadan önce faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi analizi yapılmadığı durumlarda işletmelerin daha fazla taşıma maliyetlerine katlanması durumu söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle, işletmelerin bu analizleri yaparak ilgili kararları vermesi işletmeler açısından önem taşımaktadır.
ARTICLE INFO	ABSTRACT
Keywords: Transportation Sector State Railways Transportation Costs Traditional Costing Method Activity-Based Costing Method (ABC) Received 7 September 2019 Revised 20 November 2019 Accepted 5 December 2019 Article Classification: Research Article	Purpose – Activity-based costing method developed by Dr. Robin Cooper in 1985 ensures accurate calculation of goods or service costs by determining the costs of resource and activities consumed during goods or service production. The method of improving costs in order to increase the performance measurements of the enterprises also helps the executives of the enterprises in making decisions. The decisions to be taken in the transportation sector, which enables the transportation of people and manufactured products or services, and the costs to be incurred in line with these decisions are of great importance. In this study, activity-based costing method is examined in the calculation of costs of the service provided to the passengers by TCDD (The State Railways of the Republic of Turkey) operating in the transportation sector, and the design of transportation costs in accordance with activity-based costing method is demonstrated by utilizing the case study method. Design/methodology/approach – In this study, case study method is used in order to systematically investigate special cases in the transportation sector. Findings: In the study; it is detected that the unit costs of passenger per seat and per Km calculated according to the traditional costing method of the enterprise exceed the unit costs of passengers per seat and per Km calculated according to activity-based costing method. Discussion – Enterprises might incur more transportation costs unless the activity-based costing method analysis is performed prior to commencing service delivery in the transportation sector. Therefore, it is crucial for enterprises to make these decisions by conducting these analyses.

¹Bu çalışma, Beyhan BELLER'in Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde savunduğu "Devlet Demiryolları İşletmelerinde Yolcu Taşıma Maliyetlerinin Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemine Göre Hesaplanması ve Bir Uygulama" adlı Doktora Tezinden uyarlanmıştır. Ayrıca, bu çalışma Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi Koordinatörlüğü'nce desteklenmiştir. Proje No: SOB2016/04- DOKTEP, 2017.

Önerilen Atıf/ Suggested Citation

Beller Dikmen., B., Doğan., Z., Deran., A. (2019) Yolcu Taşıma Maliyetlerinin Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemine Göre Hesaplanması: Devlet Demiryolları İşletmesinde Vaka Çalışması, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11 (4), 2856-2875.